

Ministerie OCW
t.a.v. mevrouw M. van Bijsterveldt
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Newtonlaan 115 T 030 298 35 00
3584 BH Utrecht F 030 298 35 49
Postbus 85223 www.mogroep.nl
3508 AE Utrecht info@mogroep.nl

datum

Utrecht, 25 november 2011

onderwerp

Brief minister OCW inzake motie taalniveau leidster VVE

informatie en contactpersoon

Geachte Mevrouw van Bijsterveldt,

Tijdens de plenaire behandeling in de Tweede Kamer van het thema laaggeletterdheid is de motie (nr. 24 28760) van PVV en VVD (Beertema en Elias) aangenomen. Deze motie verzoekt de regering de kwalificatie van VVE-assistenten alleen te laten geschieden als ze een voldoende halen voor een landelijke toets Nederlands die het taalniveau 3F garandeert en die door een onafhankelijke instantie wordt aangeboden en afgenomen. U heeft de Kamer toegezegd deze motie te zullen gaan uitvoeren.

Als branchevereniging MOgroep en oudervereniging BOinK juichen wij het van harte toe dat leidsters werkzaam met jonge kinderen een goed taalniveau hebben.

De MOgroep en BOinK pleiten er wel voor om de kwaliteit van VVE en voorscholen vanuit een *breder perspectief* te bekijken. De functie van voorscholen als eerstelijnsvoorziening breidt zich op pedagogisch terrein uit. Een investering in de kwaliteit van VVE moet effectief zijn, en peuterspeelzalen en voorscholen toerusten voor de toekomst. Dat vraagt om een goed vooronderzoek en een reëel overgangstraject. Wij lichten deze punten graag nader toe en sluiten af met een aantal aanbevelingen, die van belang zijn om deze motie daadwerkelijk succesvol uit te voeren.

1. Analyse

Kabinetsbeleid ten aanzien van kwaliteit voorschoolse educatie (VVE)

Het beleid van het kabinet om de kwaliteit van VVE te verbeteren heeft z'n weerslag gekregen in drie verschillende besluiten/wetten:

1. besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie (juli 2010): in dit besluit zijn de kwalificatie-eisen voor VVE-leidsters vastgelegd. Alle leidsters die als pedagogisch medewerker werkzaam zijn in VVE-groepen - zowel in peuterspeelzalen, voorscholen als kinderopvang - moeten ten minste op PW3- niveau gekwalificeerd zijn, met de nodige bij- en nascholing voor VVE;
2. Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen: dit wetsvoorstel regelt de invoering van een referentiekader taal en rekenen in het primair-, voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs. Dit wetsvoorstel betekent voor PW3 leidsters in peuterspeelzalen, voorscholen en kinderopvang dat zij vanaf 2014-2015 centrale examens krijgen voor taal en rekenen op niveau 2 F. Voor de PW4 leidsters gaat dit centrale examen in per 2013-2014. Het betreft een examinering op 3F niveau;
3. in 2011 is de Pilot Startgroepen gestart. In zo'n 30 gemeenten gaan VVE-organisaties samen met de basisschool de kwaliteit van opvang en ontwikkeling van peuters stimuleren. Hier is deskundigheidsbevordering in opgenomen. Tevens heeft het kabinet voor de komende 3 jaar 100 miljoen per jaar extra aan VVE-gelden (en schakel- en zomerklassen) beschikbaar gesteld voor de G37 om de achterstandskinderen in deze gemeenten te bereiken en de kwaliteit van VVE daarmee ook te verhogen. Aan deze middelen is een eis van tenminste één HBO-leidster per VVE-groep verbonden.

Samengevat geldt voor VVE-leidsters nu:

- een kwalificatie-eis op PW3 niveau met aanvullende VVE-scholing.
- Daar wordt per 2014-2015 een verplicht taalniveau van 2 F met centrale examinering aan toegevoegd.
- Voor de G 37 geldt nog weer een aanvullende eis van één HBO-leidster.
- De motie van PVV en VVD scherpt vervolgens de eis van het taalniveau van VVE-leidsters aan tot 3 F.

De MOgroep en BOinK zijn voorstanders van een samenhangend beleid waarin het niveau en de inhoud van de kwalificerende scholing, de bij- en nascholing, én het taalniveau van VVE-leidsters worden gezien op hun effectieve bijdrage aan verbetering van de kwaliteit van VVE.

Een doordachte, geleidelijke uitvoering gebaseerd op een goed inzicht in en dus vooronderzoek naar de effectiviteit van maatregelen, heeft daarbij onze voorkeur.

De assistent

Op VVE-groepen wordt altijd gewerkt met PW3 gekwalificeerde medewerkers, en niet met VVE-assistenten, zoals in de motie wordt aangegeven.

De MOgroep en BOinK stellen: *Als er een VVE-assistent op de groep werkzaam is, dan is deze boventallig en valt niet onder de wettelijke kwalificatie-eisen.*

Bij- en nascholing nodig

In Amsterdam is in 2009 geconstateerd dat er geen taalniveau voor de VVE-leidster was vastgesteld. Daarop heeft professor doctor Folkert Kuiken een taalnorm opgesteld die de gemeente Amsterdam heeft overgenomen. Na toetsing bleek de helft van de leidsters niet aan de norm te voldoen. Na aanvullende scholing voldoet inmiddels 95 % aan die norm.

Ook de gemeente Rotterdam wil de Nederlandse taaleisen voor pedagogisch medewerkers op kinderdagverblijven en peuterspeelzalen in de stad strenger maken. Uit onderzoek door de gemeente onder peuterleidsters blijkt dat slechts een klein deel van hen voldoet aan de nieuwe eisen en dat 15 procent niet eens voldoet aan de huidige eisen voor de beheersing van de Nederlandse taal die landelijk gelden.

De MOgroep en BOinK stellen: *Hoewel deze uitkomsten niet op voorhand maatgevend zijn voor het niveau van VVE-leidsters elders in het land, mag een forse extra investering in bij- en nascholing wel verwacht worden.*

Arbeidsmarktprobleem

Vanwege de vergrijzing in de branche zal een aanzienlijk deel van het personeelsbestand in de branche de komende jaren uittreden. Een ander deel van de leidster zal niet kunnen voldoen aan de taalnorm dan wel heeft een scholingstraject nodig. En door de strengere eisen zullen minder nieuwe leidsters beschikbaar komen. Een onderscheid in de norm naar luister-, spreek- en schrijfvaardigheden is zinvol.

MOgroep en BOinK: *een reëel overgangstraject van 5 tot 7 jaar met als doel dat er voldoende, goed gekwalificeerde en toegeruste leidsters beschikbaar zijn en blijven, is noodzakelijk.*

Aandacht voor beroepsgerichte vakken

De decentralisaties AWBZ en Jeugdzorg en de kanteling Wmo stellen andere eisen aan het werk van professionals. De verwachting is dat door de transitie de druk op eerstelijnsvoorzieningen zal toenemen. Peuterspeelzalen en Voorscholen krijgen daardoor een bredere functie. Daarmee breidt ook het takenpakket van leidsters zich uit met onder meer een signalerende en toeleidende functie. Een brede professionaliseringsslag is noodzakelijk om de sociaal professionals in het veld goed toe te rusten om deze omslag te kunnen maken in de branche Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening.

De MOgroep en partners (beroepsverenigingen, vakbonden, Hbo- en Mbo raad) hebben een Actieplan Professionalisering ontwikkeld, dat breed gedragen wordt in de branche. In dit plan ligt het accent op korte termijn op een kwaliteitsimpuls voor professionals. Op langere termijn moeten de veranderende eisen geïntegreerd worden in het curriculum van opleidingen.

MOgroep en BOinK stellen: *de extra eisen en aandacht voor taal en rekenen in het beroepsonderwijs mogen, hoe nodig ook, in combinatie met een ingekorte MBO-opleiding niet ten koste gaan van scholing en het leren van beroepsgerichte kennis, houding en vaardigheden. Het beroepsgerichte deel van de opleidingen moet aangepast worden aan de veranderende eisen. In de toekomst zal er meer opbrengstgericht gewerkt moeten worden, een stevige doorgaande lijn neergezet moeten worden en intensiever met ouders samengewerkt moeten worden.*

2. Aanbevelingen

Om het doel van de motie, namelijk verbetering van het taalniveau van VVE-leidsters, succesvol te laten zijn, doen de MOgroep en BOinK de volgende aanbevelingen:

1. voer eerst een vooronderzoek uit voordat de motie wordt uitgevoerd. Besteed in dit vooronderzoek aandacht aan:
 - het taalniveau van VVE-leidsters in het land;
 - (kwaliteit van) bij- en nascholing van VVE-leidsters en het effect daarvan op de kwaliteit van VVE (in relatie tot de 'lichte' eisen hierover in het besluit);
 - consequenties voor bij- en nascholing van VVE-leidsters;
 - consequenties voor de arbeidsmarkt (zijn er nog wel voldoende leidsters beschikbaar met deze nieuwe eisen?);
 - verschillen tussen G37 (met extra middelen) en overige gemeenten (zonder extra middelen).
2. onderzoek welk kwalificatieniveau en welke aanvullende bij- en nascholing het meest effectief zijn voor het verhogen van de kwaliteit van VVE. Neem daarin ook mee de eisen die de bredere (signalerende) rol van peuterspeelzalen en voorscholen stelt aan de vak kennis en vaardigheden van leidsters;
3. maak vervolgens een overgangsplan waarin wordt toegewerkt naar de nieuwe (brede) eisen met daarin een investering in bij- en nascholing, de eisen ten aanzien van het

kwalificatieniveau en een verstandig onderscheid tussen G 37 en overige gemeenten en tussen lees- en spreeknormen en schrijfnormen. Het overgangsplan moet een zodanige termijn en inhoud hebben dat een tekort aan leidsters wordt voorkomen.

Wij zijn van harte bereid met u hierover nader van gedachten te wisselen en onze achterban hierover te informeren.

Namens de MOgroep en BOInK,

Marijke Vos
Voorzitter MOgroep

Gjalt Jellesma
Voorzitter BOInK

CC: Vaste commissie OCW, Vaste commissie SZW en Vaste commissie VWS